

## Splošne vesti.

— Udeležencem skupščine UJU v Subotici. Kakor smo prejele brzojavno poročilo, je ministrstvo saobračaja dovolilo le polovično vožnjo udobnost za udeležence Glavne skupščine UJU. Ministrstvo prosvete je odobrilo vsem udeležencem skupščine dopuste do 3. septembra. Najprikladnejša zveza bo ona z dohodom 7.40 v jutru v Subotici. V tem slučaju bi udeleženci odpotovali lahko 26. t. m. in so 27. v Subotici. Drugi prihodi so razvidni v 30. in 31. številki »Učit. Tovarisa«. Ker »Učit. Tov.« drugi teden ne izide, bodo vsa eventualna druga navodila med tem časom objavljena v dnevnikih.

— V »Novi Pravdi« od 15. t. m. ne-ki politični somišljenik tov. Lešnika napada oblastnega šolskega nadzornika g. Schella in mene kot urednika »Učit. tovariša« podtikajoč mi, da sem na zborovanju Učitelskega društva za Maribor, ki se je vršilo 7. maja t. l. zatajil članek, ki je bil objavljen v obrambo tov. Lešnika v 13. številki »Učit. Tov.« in to za ceno osebnih koristi. Ne bom se opravičeval na podlih anonimnih podtikanjih, sklicujoč se na polnoštevilno udeležbo članstva mariborskega društva, ki je čulo moja izvajanja. Slej ko prei sem stal vedno v istu in osebno napram oblasti na načelnem stališču, da je strogo varovati učiteljsko stalnost, da je vsakemu premeščanju odrediti predhodno disciplinsko preiskavo po določenih zakona in jo je izvršiti šele na podlagi pravomočnega pravoreka disciplinske komisije, ter da se lajki nima vmešavati v učiteljska nameščanja in premeščanja. Ker anonimni informator »Nove Pravde« spravlja svoje neresnične navedbe v stik z moralo učiteljstva, ga vprašam, kako se strinja to z njegovo moralo, da iznaša neresnične vesti o zborovanju v javnost in zakaj se sam ni oglasil na zborovanju, če je bil navzoč? Kako se strinja z moralo to, da se oglašajo dopisniki šele sedaj, po štirih mesecih, ker se je izpremenil politični režim? Zakaj se ni oglasil na zborovanju kak politični somišljenik tov. Lešnika, ki je bil navzoč, če je opazil kako nekorektnost in potrebo obrambe tov. Lešnika? Somišljenike tov. Lešnika in njeza samega vprašamo javno, zakaj niso iznesli na pokrajinski skupščini zadeve — saj je bil tedaj še član UJU — kjer je bil edini pravi forum za to, če so smatrali, da sem kot urednik napravil kako nekorektnost, ker tudi to ne odgovarja tovariški morali, da se me anonimno napada pri nestanovskem časopisu v stanovskih zadevah — zahrbtno z neresničnimi navedbami in podtikanjem. Sklicujem se na Lešnikovega političnega somišljenika tov. Harana, ki je imel priliko vpogleda do mojega uredniškega stališča tudi v izvenjavnem pismenem oziru napram stranki, ravno v istem času, ko trdijo Lešnikovi somišljeniki, da sem ga izdal za ceno osebnih koristi. Imam v rokah tudi pismene dokaze nenaklonjenosti merodajnih faktorjev do mene — čeprav sem bil vedno pristaš njihove stranke — ravno radi tega, ker sem vedno zastopal strogo stanovsko stališče in interese. — V Ljubljani, 15. avgusta 1925. — Ivan Dimnik, urednik »Učit. Tov.«

— Ukinitve privatnih ženskih učiteljskih radi nadprodukcije učitelice. Mini-

ster prosvete g. Velja Vukičević je pod štev. O. N. Br. 40.896 od 4. avgusta 1925 na podlagi člena 16. ustave, po katerem morajo vse šole dajati moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpljivosti in z ozirom na to, da imamo v državi dovoljno državnih učiteljskih, odločil sledeče: Zasebna učiteljska morajo pričeti s šolskim letom 1925/26, s svojo likvidacijo tako, da s tem letom ne smejo otvoriti več prvih razredov. Ukinitve naslednjih razredov se izvrše postopno, tako da bodo s sklepom šolskega leta 1927/28, popolnoma likvidirana vsa zasebna učiteljska. Na ta način bodo likvidirala sledeča ženska zasebna učiteljska: 1. žensko učiteljske usmiljenih sester v Zagrebu, 2. žensko učiteljske sv. Jožefa v Sarajevu, 3. žensko učiteljske Uršulinj v Ljubljani in 4. žensko učiteljske zasebno učiteljske v Skofiji Loka pa se mora radi malega števila učenek ukiniti takoj s pričetkom šolskega leta 1925/26. Gospod minister prosvete utemejuje ta svoj odlok tudi s tem, da ima za tako vzgojo država pravo garancijo samo v državnih šolah, kjer država nastavlja učiteljstvo in nadzira njihovo vzgojno delo.

— Opozorjamo na določbe iz finančnega zakona zadnjih dvanajstih, ki jih prinašamo v »Učitelskem pravniku«, ker se tičejo posebno onih, ki gredo v pokoj ali so bili reaktivirani.

— Kaj vsebuje »Roč. katalog«? Koledar za leto 1925/26, dalje: I. Kodopis vladarske hiše. II. Državni prazniki in obletnice. III. Srezi v Sloveniji. IV. Vstop v drž. službo z obrazcem za prošnjo in navodilom, kako je treba prošnjo opremiti. V. Nastop službe. VI. Prejemki učiteljstva II. in III. kategorije s tabelami in pojasnili, iz katerih je razvidna plača v vsakem posameznem službenem letu in koliko znaša plača na mesec za samsce in poročene učitelje osn. in meščanskih šol. VII. Službena doba in napredovanje. VIII. a) Stalnost v službi in b) Stalnost na mestu z obrazci za prošnjo. IX. Povišice sploh. a) Kdaj moraš prositi za povišico osn. in položajne plače in stanarine? b) Kako izpolniš obrazec prošnje? c) Kaj priklapiš prošnji? d) Kako izpolniš uverjenje o službeni dobi. X. Draginske doklade aktivnih učiteljev (ic) II. in III. kat. s tabelami in pojasnili. XI. Drag. doklade upokojenec vseh vrst (K — Din — s polno in nepolno službeno dobo) s tabelami in pojasnili. XII. Znižane vožnje. XIII. Vojaška služba in učiteljstvo. XIV. Upokojitve. XV. Odmera pokojnine z obrazcem za prošnjo in navodilo. XVI. Užitki po umrlih učiteljih sploh. Odmera rodbinske pokojnine z navodilom in obrazcem. XVII. Seilni stroški. XVIII. Davki. XIX. Takse. XX. Pregled šol, učiteljstva in učencev v državi sploh in v % z ozirom na prebivalstvo in površino posameznih oblasti. »Ročni« zapisnik za razrednega učitelja in »Roč. zapisnik« za posamezne predmete. Za mešč. šolske učitelje vsebuje »Roč. katalog le Roč. zapisnik za posamezne predmete za 200 učencev.

— Šolski upravitelji ne morejo izhajati brez »Staleža šolstva in učiteljstva v Sloveniji«. V »Staležu« dobite naslove vseh šol in učiteljstva mariborske in ljubljanske oblasti, krajevni imenik vseh šol, vse šolske okraje. A ne samo osnovno šolstvo, dobite tudi podatke o univerzi v Ljubljani, vseh meščanskih šol ljubljanske in mariborske oblasti, gimnazij, realnih gimnazij, realk, učiteljskih, strokovnih šol: obrtnih, trgovskih, obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol, gospodarskih šol itd. Vsi ti podatki se dobe v »Staležu« iz l. 1923, ki ga je založila Učitelska tiskarna. Podatki so še vedno točni, ker se stanje šolstva ni izpremenilo. Cena »Staleža« je 10 Din.

— Samo 10 Din stane »Stalež« šolstva v Sloveniji iz l. 1923. To je zadnji »Stalež« in je še vedno točen, ker se stanje šolstva ni izpremenilo od tedaj. Naroča se v Učitelski tiskarni v Ljubljani.

— Kdo naj si nabavi ročni katalog? Vsak aktivni in upokojeni učitelj(ica), otroške vrtarice in uč. žen. roč. del! Naroča se v Učit. tiskarni. Cena trdo vezanemu izvodu 16 Din.

— Ročni katalog za leto 1925/26 predelan in izpopolnjen je že izšel in stane trdo vezan 16 — Din. Naroča se pri Učit. tiskarni. Ker je naklada Roč. k. z ozirom na število učiteljstva v Sloveniji majhna, naj se učiteljstvo požuri z naročili.

— Učitelski ročni katalog. Pravkar je izšel učiteljski ročni katalog, ki bo učiteljstvu posebno dobro služil pri izračunavanju plače, povišic, penzij itd. Obsega vse obrazce in navodila, kako je opremiti prošnje za službena mesta. Podrobno in natančno je poučilo o draginskih dokladah za aktivne in upokojene učitelje, s posebnimi tabelami. Pregleden je izčrpek o voznih udobnostih na železnici. Natančno so vsa navodila za vojaško službo učiteljstva. V zapisniku so dalje vsi obrazci in navodila za prošnjo za upokojitve. Vdove in sirote dobe vsa navodila, kako jim je postopati, da dobe vdobnino in kolika jim pripada. Kdor se službeno seli, dobi vsa navodila za sestavo selitvenega računa v katalogu. Dalje vsebuje katalog točna navodila o davkih, ki jih mora plačevati učiteljstvo in zelo praktičen izčrpek vseh šolskih in osebnih taks (kolokovine), s katerimi imajo opraviti učitelji. Ob sklepu je pregled, statistika vsega osnovnega šolstva v naši državi. Zapisnik je nujno potreben za vse osnovnošolsko učiteljstvo, otroške vrtarice, ker ima tudi predpise zanje, učiteljice ženskih ročnih del in meščanskošolske učitelje, ker je zanje posebej tudi zadaj katalog za redovanje za posamezne predmete.

— Zakaj naj poseduje vsaka učna oseba »Roč. katalog«? Ker dobi v njem vsa potrebna navodila in pojasnila, ki jih rabi skoro dnevno! Cena trdo vezanemu izvodu 16 Din. Naroča se pri Učitelski tiskarni v Ljubljani.

— pp Nekateri tovariši nam pošiljajo fotografske slike skupin od predstav na šolskih odrih. Te slike nam prav dobro služijo, ker z njimi lahko postržemo vsem tovarišem, ki se obračajo do nas glede opreme in kostumov za razne igre. Še bolj pa bi potrebovali fotografskih slik šolskega odra samega in kulis ter k temu opisa, kako je šolski oder sestavljen in kako se ga naredi. Potrebovali bi detajlnih skic za zložljive šolske odre. Vsak tovariš naj da fotografirati svoj šolski oder in naj nam pošlje sliko ter priloži tudi opis odra. Če ima, naj pošlje tudi skice o detajlih. Po tem je največ povpraševanja in s tem bodete najbolj ustregli drugim tovarišem.

— Zavedna mladina v Petrovčah. Agilnost in dobrosrčnost tukajšnjih mladih dijakov in dijakov, na čelu gđ. Marice Vodenikove, se je izkazala na »domači« veselici, katere čisti dobiček v znesku 166 Din so mladi pridirali darovali v prid ubogi šolski mladini petrovske šole. Hvala! Živela zavedna mladina!

— Dar. Povodom nekega rodbinskega slavlja je daroval posestnik g. Fran Teržan 100 Din za šolarsko knjižnico v Petrovčah. Hvala mu!

— Poročila sta se na Brdu tov. Nuša Kersnikova, hčerka pok. pisatelja Janko Kersnika z g. Jožetom Zorkom, odvetniškim koncipijentom v Mariboru. Čestitamo!

— UDELEŽENCI, ki reflektirajo na uverjenje za polovično vožnjo, oziroma za četrtinsko s parobrodom do Beograda, naj se takoj zglašijo pri Pov. UJU Ljubljano in naj prilože frankirano kuverto z naslovom, da jim določimo rešenja.

— Umrl je na Vrhniki tov. Vinko Levstik, nadučitelj v pokoji. N. v m. p.!

— Kupim harmoniko. Ceno in opis pošljite upravitelju šole Gradac pri Črnomlju.

— Tovarišem na orožni vaji svetujem, da poskusijo obraniti se stenic tako kakor mi za časa mobilizacije. Prišli smo iz Maribora v Gorico v takozvano Vogl-kasarno v istoimeni ulici, 48. p. p.,

ki je tukaj ložiral, je že pred tremi meseci odšel na bojišče in do našega prihoda ni nikdo več v njej stanoval. Lahko si mislite, da so nas sprejele prelačne stenice z »odprtimi rokami« in nas vroče »poljubovale« do ranega jutra, ko smo vstali gobavi po celem telesu. Pritožili smo se pri našem poveljniku, bivšemu realnemu profesorju iz Maribora. Na njegov nasvet in za njegov denar smo kupili 1 kg tobačnega izvlečka pri kmetijski družbi za eno srebrno petaco. Nato smo ekstrakt še nekoliko razredčili z vodo, potem pa smo namazali s čopičem vse kote spojke, sklopi, spranje pri »kalebnah«, mizah, klopih, vratih itd. In glej, stenice so zgornje takoj kakor kafra. Do našega odhoda 10. decembra 1914. leta se nikdo ni več pritožil zaradi stenice. Ako bodete, tovariši, napravili tudi ta poskus, blagovolite nam poročati o uspehu na tem mestu. — Luši.

— Domoznanstvo za osnovne šole, sestavljen Josip Brinar. Cena vez. izvodu 20 Din.

Brinarjevo »Domoznanstvo« prinaša vso tisto domoznanstvo snov, ki jo predpisuje novi »nastavni plan« za 4. razred osnovnih šol (glej prilogo k »Osnovni Nastavi« br. 1.).

Prvi del knjige obravnava Slovenijo in nato vso našo kraljevino po zakroženih kulturno-zemljepisnih slikah. Drugi del »Domoznanstva« pa podaja v 44vzorno sestavljenih slikah vse važne dogodke iz zgodovine troimenega našega naroda. V zgodovinskih slikah je posebno naglašena etična stran ter izzevajo zgodovinski orisi v akorde domoljubja, bratske sirove in sličnih vzorov.

»Domoznanstvo« se odlikuje po jedrnatem slogu in preglednosti ter kaže v vsem, da je praktično delo izkušenega šolnika.

V istem založništvu (Goričar & Leskošek v Celju) je dobil učno knjigo »J. Brinar, Slovenska vadnica« za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaie iz slovnice, pravopisa in spisa. Cena vez. izvodu 24 Din.

Brinarjeva »Slovenska vadnica« ni morebiti suhoparen slovniški učbenik, marveč je bogata zakladnica narodnih pregovorov, skrbno izbranih pesniških citatov in odlomkov iz naših pisateljev-klassikov. Iz mnogobrojnih zgledov in vaj se slovniški nauki tako izlahka izvaja, kakor se izlušči kleno zrnje iz dozorelega klasja.

Obe knjigi »Domoznanstvo« in »Slovenska vadnica«, je šolska oblast uradno odobrila, a praktična uporaba v šoli bo dala knjigama najboljšo priporočilo.

— Ceni. odjemalcem Učit. tiskarne! Mnoga šolska vodstva, pa tudi trgovci in privatniki, se obračajo na Učit. tiskarno s prošnjo, da jim določijo vzorce zvezkov, risank itd. za predstojajočo šolsko sezono. Vsem prizadetim se naznanja tem potom, da so vzorci zvezkov popolnoma pošli in je tiskarna oziroma knjigarna Učit. tiskarne siljena poslati mesto vzorcev primerno izbero zvezkov, da ustrezijo prošnji svojih odjemalcev. Opozorjati pa moramo pri tem, da teh zvezkov pri najboljši volji ne moremo razpošiljati brezplačno, temveč smo primorani računati nanje pripadajoči znesek Din 60.—, kar naj blagovole prizadeti vzeti v znanje in ravnanje.

Knjigarna Učit. tiskarne.

drugi za račun, treči za geometrijo in t. d. U »laboratoriji« radi vsaki učenik sam za se ili zajedno s drugim učenicima pod rukovodstvom učitelja stručnjaka za taj predmet — starešine te »laboratorije«.

Od učenika se traži da vode zapiske o izvršenim radovima. Te zapiske su osnova za metodičko razrađivanje metodске jedinice koja ima da se izuči. Svaki učenik ima ručnu knjižicu za zapisivanje onoga šta je iz kog predmeta naučio tako da na kraju meseca ima jasan pregled onoga šta zna i šta je naučio.

Ispiti učenika su drugojačiji od naših ispita. Njima nije cilj da se utvrdi koliko je znanja učenik stekao već koliko ume znanje da primeni (uporabi) i koliko se koristi njim.

Svi koji su imali prilike da vide u školama gde se ovaj Daltonski sistem sprovodi tvrde jednodušno da se njime postižu rezultati za divljenje. Učenici rade s voljom i veoma im je razvijeno interesovanje. Znanja dobivena ovako samostalnim radom i sopstvenim trudom trajnija su, potpunija i jasnija nego znanja koja se dobivaju dosadašnjim metodom predavanja.

Nije bez interesa čuti i mišljenje učitelja koji rade u tim školama. Oni vele da je disciplina vrlo prirodna; učenici

rade bez prinude, interesujući se za sve, imaju jednu opredeljenu celj. Dopada im se što mogu da rade koliko hoće i što vole. Učitelj je samo pomoćnik deci u radu i savetnik njihov. Kad im pomaže i savetuje on uvida kako se svaki dan uveličavaju njihove simpatije prema njemu a istovremeno on lako otkriva njihove nedostatke i sposobnosti. Ispitivani su i učenici koji su učili u ovoj školi da kažu svoje mišljenje o tome metodi, pa su i oni oduševljeni njime i nalaze da sve što su naučili znaju da im to treba a ono što su prede učili ne znaju za što im je bilo to potrebno.

Dakle ovaj je sistem originalan. I mislim da o njemu treba i naše učiteljstvo da se upozna i po mogućstvu što i upotrebi.

R. D.:

### Na orožni vaji.

(Dalje.)

Nekoliko o našem vojaškom življenju. Ob ½5. uri zjutraj zatrobi na dvorišču. Znak, da je treba vstati. Vendar že dolgo poprej ni miru v vojašnici. Pridejo naši »posilni« (posel, sluga), da nam očistijo uniforme, čevlje, prinesejo vode v

velikih latvicah, ki smo si jih nabavili za umivanje in spravijo sobo v red. Moj sluga je Lojze, doma z Št. Vida na Dolenskem. Briše sabljo, jo ogleduje, hvali in meni, da sem se moral pač mnogo mučiti, preden sem jo dosegel. O seveda, kako pa! Potem pa na dvorišče, vsak k svoji četi in ven na vežbališče. Ob 6. uri si že prepoten, kakor bi te potegnili iz vode. Do vežbališča je eno uro in zlasti prvi čas sem prišel že tjakaj ves utrujen. A vsemu se končno privadiš. Tovariš Dore sicer odkimava, da ni res, no pa on nosi precejšnjo pezo življenja seboj. Vežbanje traja celo dopoldne. V odmorih se razgovarjamo, tudi zapojemo. Naša četa ima 13 slovenskih momkov. Jih hvalijo, da so dobri fantje in najboljši strelci. Dobro dene pohvala domačih ljudi. Najhuji je povratek. Neusmiljeno žge solnce, da se kar megli pred očmi. Pot lije izpod čela po licu, za vrat, bluzo je skoz in skoz prepotena. Vkorakamo v vojašnico. V sobi potegnemo srajco kakor mokro cumjo dol in jo ožmeš, da izteče voda, oblečeš svežo, potem pa na slamanjačo! Komaj se ti poljubi, da vstaneš k obedu. Hrana ni slaba, seveda srbska, ostra s papriko, poprom, čebulo, česnom, kar povzroča ponovno žejo. Voda je

mlačna in še te primanjkuje. Vino povečini cickasto, ima okus po sodu, po zemlji. Pa žejna slovenska duša ga že iztakne. Gazda Stevo toči izvrstno črnino tam v glavni ulici. Pa sedimo zvečer pred njegovo kafano pri litru, kar vzbuja pozornost, ker se tu splošno ne pije po litrih. Popoldne ob 3. uri se »zanimanje« nadaljuje do ½7. ure, ko smo prosti. V tem času imamo rezervni častniki šolo. Predavajo nam menjaje se 2 podpolkovnika in 1 poročnik o raznih »vojnih umetnostih«. Ta šola se vrši na odprtem terenu v okolici. Odmore izpolni pripovedovanje o minuli svetovni in balkanski vojni, o solunski fronti, bolgarskih grozovitostih — Bolgare same pa hvalijo kot hrabe vojake —, o Albaniji, o srbskih žrtvah itd. Zanimiva so ta pripovedovanja, mnogo bolj kakor predavanja. Samo da ne bi bilo te vročine! Žej, žej! Zadnjič nam je prinesel poročnik Miodrag, komandir moje čete, ki ima pouk o orožju in streljanju, 3 različne bombe in jih je odprl ter nam razlagal njihov ustroj in kako se z njimi ravna. Naš Dore se je pa kar odmikal in zatrdjeval, da temu ni kar tako, da ni to noben »špas« in da drži rajši pero kakor bombo. (Dalje prihodnjič.)